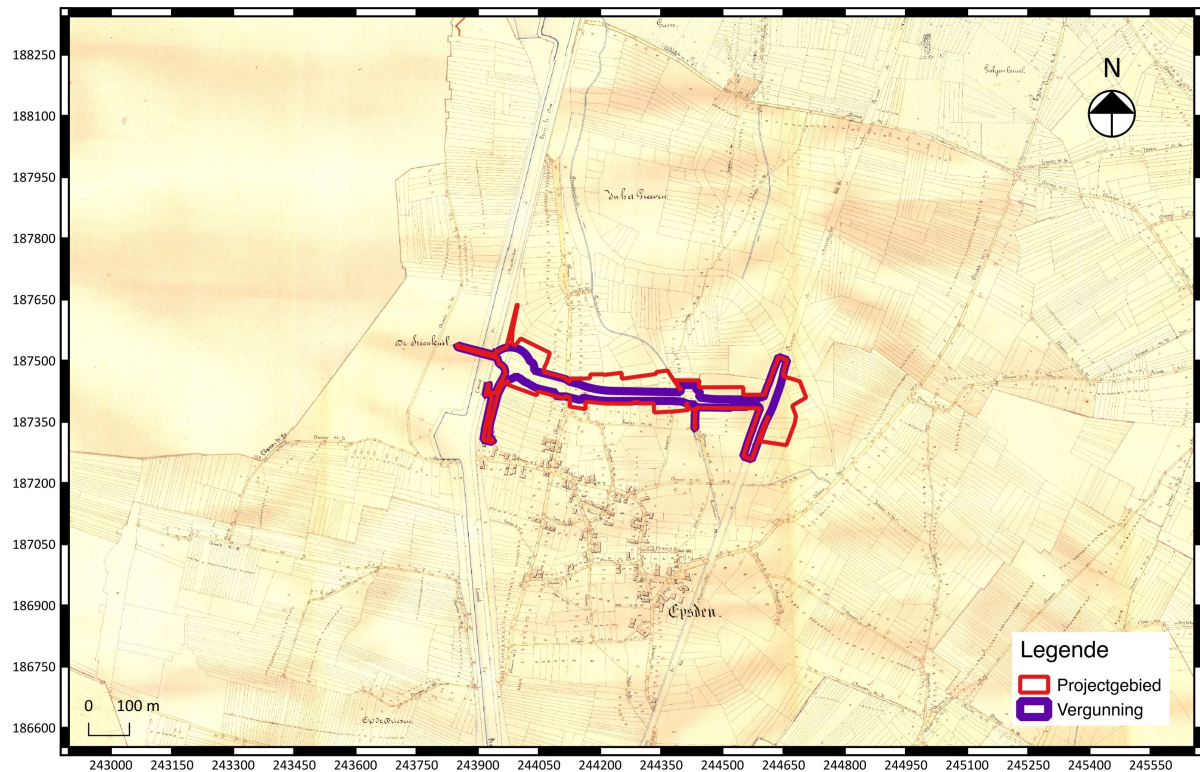

Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek van de ontsluiting van de N78 te Maasmechelen.

Wouter Yperman

**Archeologienota met beperkte samenstelling: Het
archeologisch bureauonderzoek van de ontsluiting van de
N78 te Maasmechelen.**

Wouter Yperman

Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba

Colofon

Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek van de ontsluiting van de N78 te Maasmechelen.

Initiatiefnemer:	Gemeente Maasmechelen
Projectleiding:	Wouter Yperman
Leidinggevend archeoloog:	Wouter Yperman
Auteurs:	Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld) Voorpagina: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen (ca 1840) met situering van het projectgebied ¹ .

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2017, Studiebureau Archeologie bvba

¹ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek	p. 3
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 3
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 3
1.1.2 Onderzoeksopdracht	p. 5
1.1.3 Werkwijze	p. 8
1.2 Assessmentrapport	p. 8
1.2.1 Bodemopbouw	p. 8
1.2.2 Archeologische voorkennis	p. 10
1.2.3 Bestaande infrastructuur	p. 12
1.2.4 Confrontatie met de geplande werken	p. 13
1.3 Samenvatting	p. 14
Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen	p. 15
2.1 Gemotiveerd advies	p. 15
2.2 Programma van maatregelen	p. 15
Bijlage	p. 17

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017G217

Aanleiding: De archeologienota met beperkte samenstelling (nota light) werd opgemaakt voor de aanleg van een verbindingsweg tussen de Langstraat ter hoogte van de kanaalbrug en de Rijksweg N78 op het voormalige tramtracé dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt en met een perceeloppervlakte van ongeveer 64.517 m² en een vergunningsoppervlakte van ongeveer 30.523 m². Daarmee valt de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig buiten de archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, liggen.

Vigerende wetgeving: Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk, aangepast op 1 januari 2017.

Erkend archeoloog: Wouter Yperman, OE/ERK/Archeoloog/2015/00056 & Studie bureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002

Locatie: Maasmechelen, N78 (fig. 1.1 en 1.2)
Bounding box: punt 1: x=243849, y=187258
punt 2: x=244705, y=187639

Gemeente Maasmechelen, Afdeling: 4, Sectie: B, Percelen: 619E, 652C, 654E, 683C2, 683R2, 684/2, 694B, 694/2, 696C, 699, 699/2, 700, 700/2, 702, 703, 805/2B, 829C, 832D, 832F, 833D, 841K, 842D, 858A, 863F, 865G, 870C & openbaar domein (fig. 1.3).

Periode uitvoering: 19 juli 2017

Relevante termen: Bureauonderzoek, buitengebied, tramtracé.

Verstoorde zones: De voormalige weg- en traminfrastructuur.

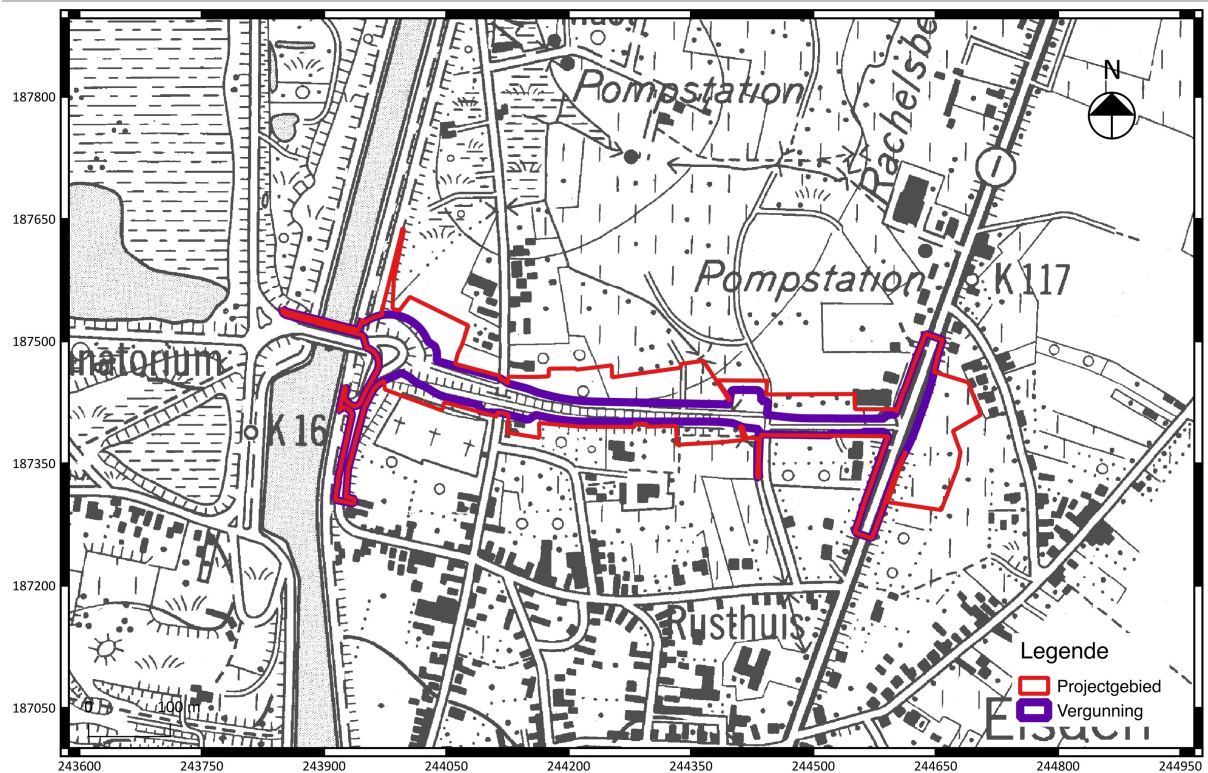

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied².

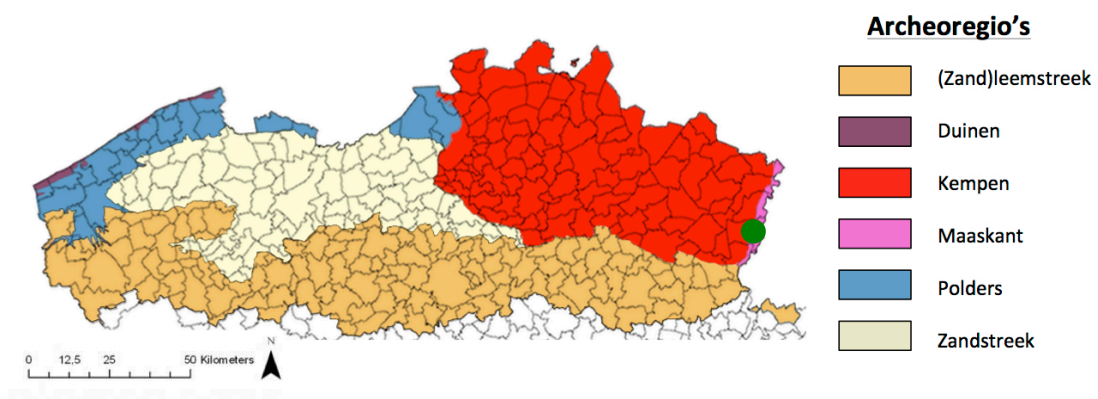

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's³.

² Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

³ Kaart op basis van <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

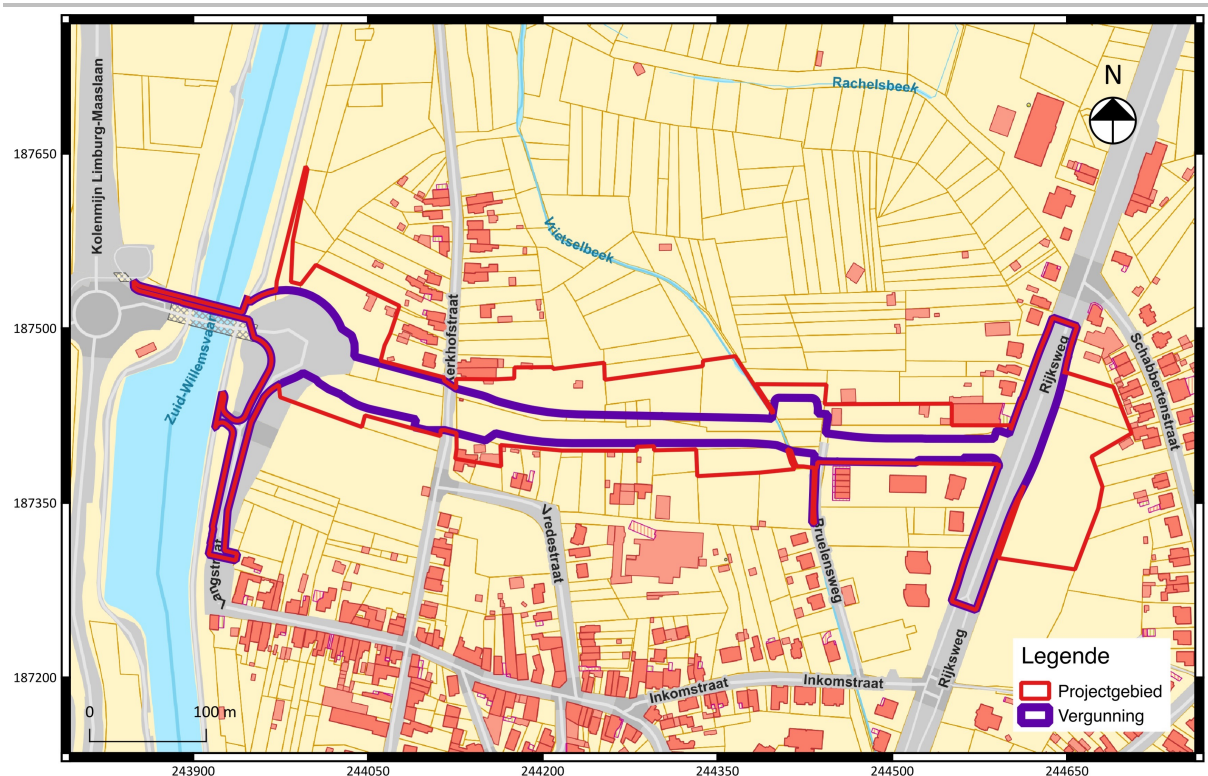

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied⁴.

1.1.2 Onderzoeksopdracht

Het archeologisch bureauonderzoek beoogt om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op een terrein, de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen.

De Code Goede Praktijk biedt de mogelijkheid om een nota met beperkte samenstelling (nota light) in te dienen indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader aantoont dat:

- 1° met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
 - 2° de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
 - 3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;
- en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, dan mag de rapportering over het bureauonderzoek van het terrein beperkt blijven⁵.

⁴ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV), projectie op A0 beschikbaar in bijlage.

⁵ Code Goede Praktijk 12.5.3.3

Beschrijving geplande werken:

Op basis van informatie van de initiatiefnemer bestaan de geplande werken uit het aanleggen van een ontsluitingsweg tussen de Langstraat, ter hoogte van het kanaal, en de Rijksweg N78. Dit over het voormalige tramtracé. Naast een weg komt ook een fietspad waarvoor over het kanaal een extra brug zal gebouwd worden. Voor deze verbindingsweg zullen grondwerken uitgevoerd worden om de bestaande tramzate te verbreden en lokaal op te hogen. De Langstraat zelf zal ook aangepast worden evenals de aansluiting op de N78. Enkele nutsleidingen zullen (her)aangelegd worden en regenwaterafvoer zal uitkomen in een aan te leggen bufferbekken. (fig. 1.4 & fig. 1.5). De werken worden uitgevoerd in een deel van het projectgebied. Enkel dit deel van het projectgebied met een oppervlakte van 30.523 m², het vergunningsgebied, maakt deel uit van deze archeologienota.

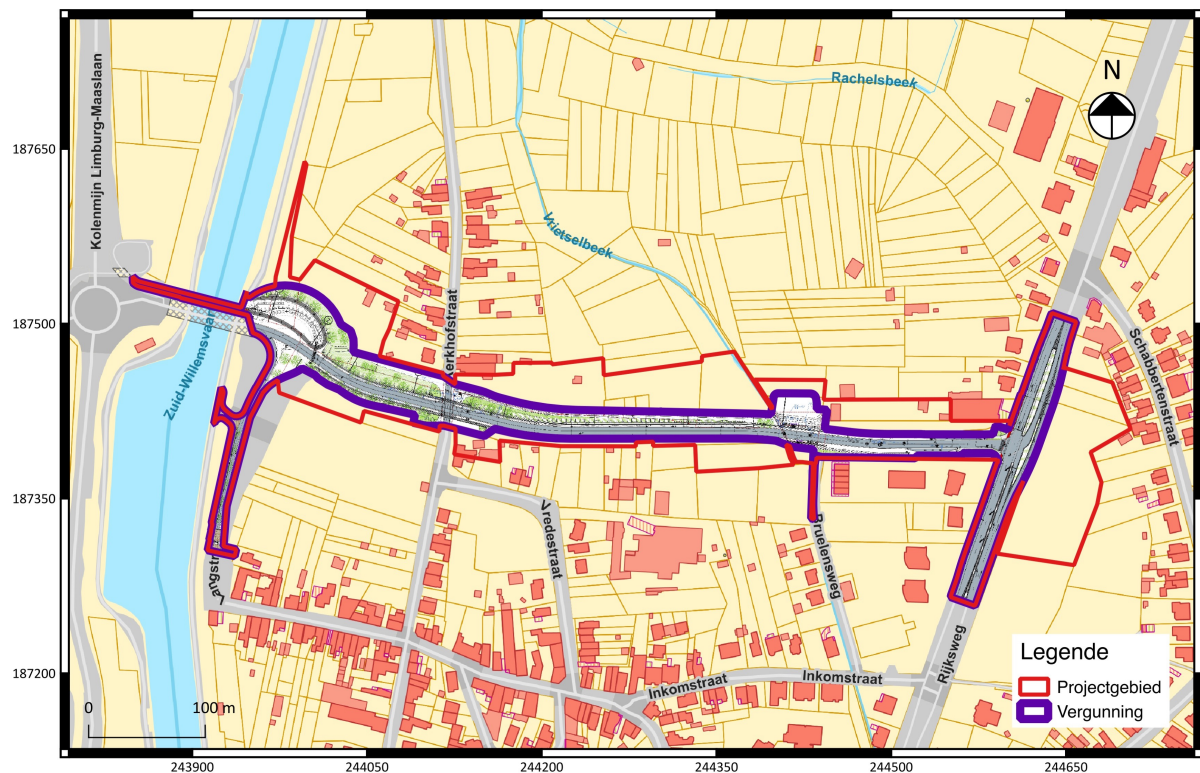

Fig. 1.5: Inplanting van de werken in het projectgebied⁷.

Doorslaggevend aspect:

Het doorslaggevende aspect dat in aanmerking komt om deze nota met beperkte samenstelling te verantwoorden is drieledig. Algemeen kan worden gesteld dat de werken plaatsvinden op en in de onmiddellijke omgeving van bestaande (wegenis) of voormalige (tramtracé) infrastructuur. Deze infrastructuur heeft zijn weerslag op de bewaring van het archeologisch bodemarchief. De werken ten westen van de Bruelensweg vinden plaats in ophoging ter verbreding van de bestaande tramzate en meer naar het kanaal toe in opgehoogde gronden. Ten oosten van de Bruelensweg vinden de werken plaats in alluviale gronden die het archeologisch vlak afdekken. Deze aspecten zijn enkel van toepassing op het vergunningsgebied en niet het volledige projectgebied.

⁷ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV), ©Studiebureau ARCADIS, originele in bijlage.

1.1.3 Werkwijze

Voor het bureauonderzoek in het kader van een nota met beperkte samenstelling waarbij met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein en/of het onderzoek in functie van de werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst en/of met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, werden de reeds uitgevoerde archeologisch onderzoeken en de bodemopbouw ruimtelijk en inhoudelijk geconfronteerd met de aanwezige infrastructuur en de geplande werken.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Bodemopbouw

De bodemkaart toont voor het projectgebied verschillende bodems (fig. 1.6):

- Scb: Matig droge lemig zandbodem met structuur B horizont.
- Lcpy: Matig droge zandleembodem zonder profiel waarbij sedimenten zwaarder of fijner worden in de diepte.
- OB: Bebouwde zone.
- OE: Groeven.
- ON: Opgehoogde gronden.
- OT: Sterk vergraven gronden.

In de buurt van het kanaal is duidelijk dat er geen natuurlijke bodems meer voorkomen tegen het oppervlakte, dit omwille van vroegere groeven (fig. 1.6/OE) maar hoofdzakelijk vanwege ophogingen (fig. 1.6/ON) omdat het kanaal hier hoger te situeren is dan de omgeving Dit is duidelijk zichtbaar op het Digitaal HoogteModel (fig. 1.7 & fig. 1.8). De natuurlijke bodem valt uiteen in twee delen. Ten westen van de Bruelensweg is er een matig droge lemig zandbodem met structuur B horizont aanwezig. (fig. 1.6/Scb). In deze bodem kunnen archeologisch sporen aanwezig zijn in situ. Naast goede landbouwgrond vormt dit ook goede bouwgrond. Op het DHM is echter te zien dat in het vergunningsgebied hier een talud aanwezig is van de voormalige tram. Ten oosten van de Bruelensweg zijn er gronden zonder profiel aanwezig (fig. 1.6/Lcpy). De reden waarom er zich in deze bodem nog geen profiel heeft gevormd is te verklaren door de aanwezigheid van alluvium. Dit alluvium is doorheen de tijd afgezet, geërodeerd en verplaatst door de meanderende, periodiek overstromende en zich van bedding verlegde waterlopen. Omwille van deze constante verandering is het sediment niet in rust en is er geen tijd genoeg voor bodemvorming. Ook de archeologische sporen zijn onderhevig aan deze constante veranderingen waardoor grondsporen na verloop van tijd niet meer aanwezig zijn of bedolven geraken onder oudere afzettingen. Deze alluviale gronden verplaatsten ook archeologische vondsten. Deze vondsten hebben geen context meer aangezien ze ook stroomopwaarts in de waterlopen kunnen zijn terecht gekomen. Het alluviaal pakket is dik genoeg (minstens 125 cm) om eventuele diepere bodems zoals een structuur B-horizont, niet te capteren bij het opstellen van de bodemkaart. In deze alluviale gronden zijn archeologische vlakken zonder bovengrondse indicatoren zeer moeilijk tot onmogelijk vast te stellen. Gelet op de voormalige verstoringen zijn er geen bovengrondse indicatoren meer aanwezig.

Het bureauonderzoek van de ontsluiting van de N78 te Maasmechelen.

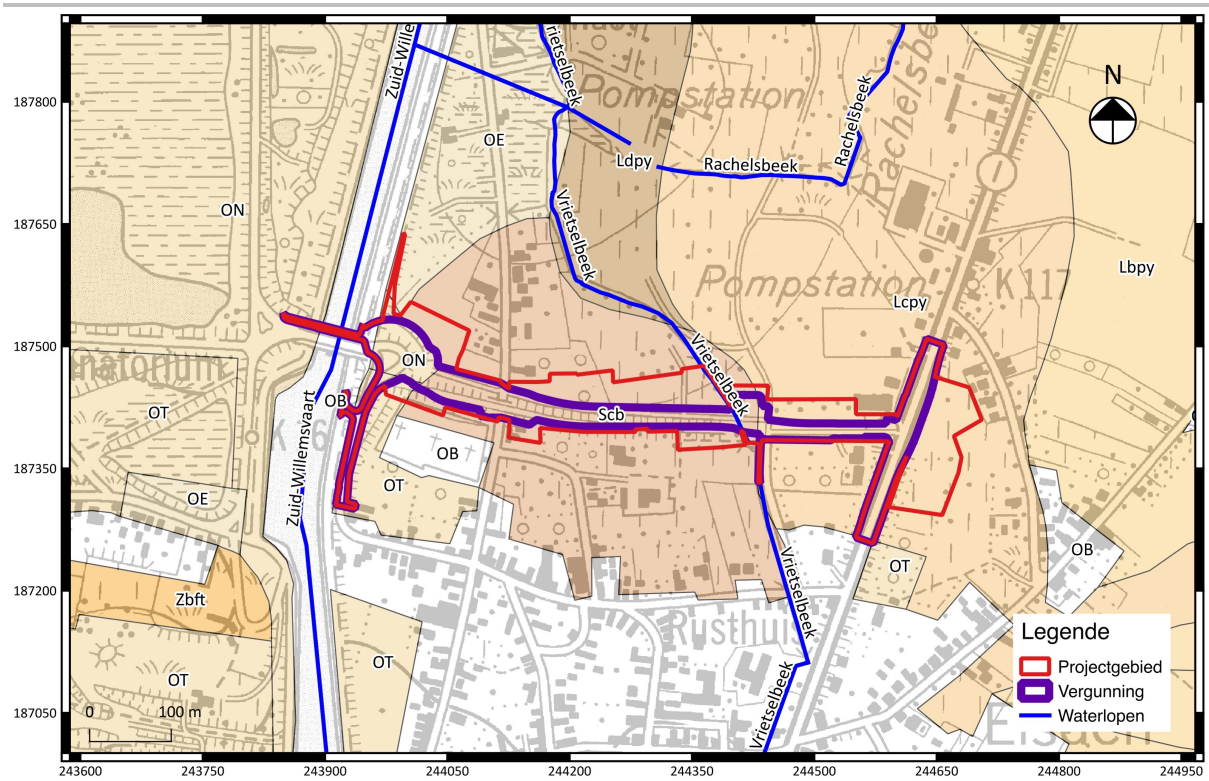

Fig. 1.6: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied⁸.

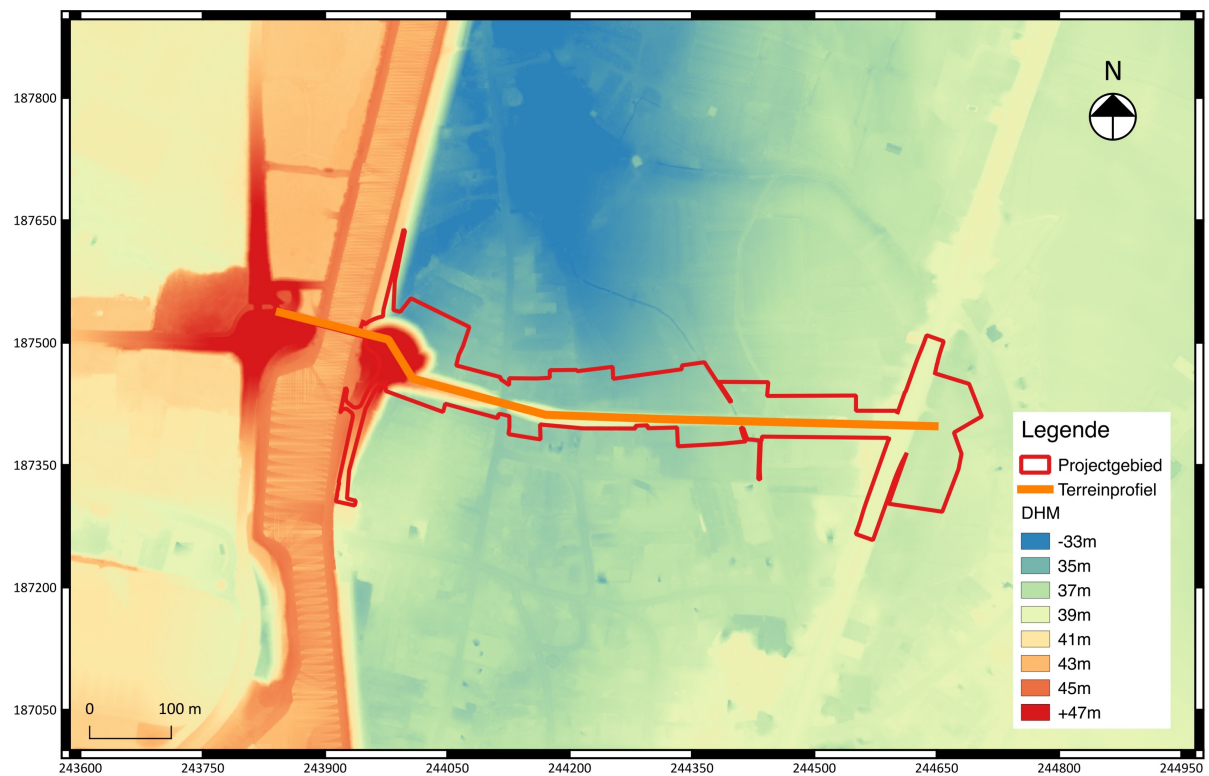

Fig. 1.7: Digitaal HoogteModel met aanduiding van het projectgebied en terreinprofiel⁹.

⁸ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

⁹ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Het bureauonderzoek van de ontsluiting van de N78 te Maasmechelen.

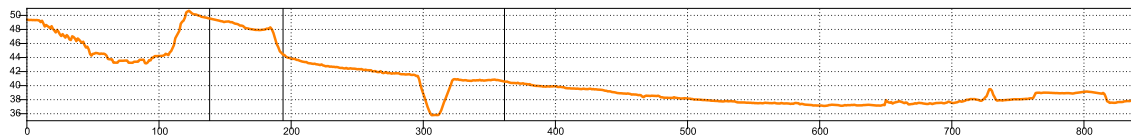

Fig. 1.8: Terreinprofiel op basis van het Digitaal HoogteModel binnen het projectgebied.

1.2.2 Archeologische voorkennis

Het projectgebied situeert zich tussen verschillende archeologisch gekende locaties die terug te vinden zijn op de CAI (Centrale Archeologische Inventaris) (fig. 1.9). Er is hierbij een nagenoeg exclusief aandeel van Romeinse locaties gekend. De meeste zijn toevallsvondsten uit de 20ste en 21ste eeuw. Het betreft zowel bewoningsporen (bouwafval) als funeraire resten (urnen, vlakgraven, tumuli). Bij de aanleg van een Fluxis-tracé hebben ten noorden van het projectgebied meer gestructureerde onderzoeken plaatsgevonden, maar zonder vervolgonderzoek (fig. 1.9/55269 & fig. 1.9/50701). Ten westen van het projectgebied heeft er in de jaren '60 en '70 van de 20ste eeuw onderzoek plaatsgevonden naar Romeinse begravingen (fig. 1.9/55165). Vanwege de ontginningen en het kanaal zijn enkele zones aangeduid waar geen archeologie meer te verwachten valt.

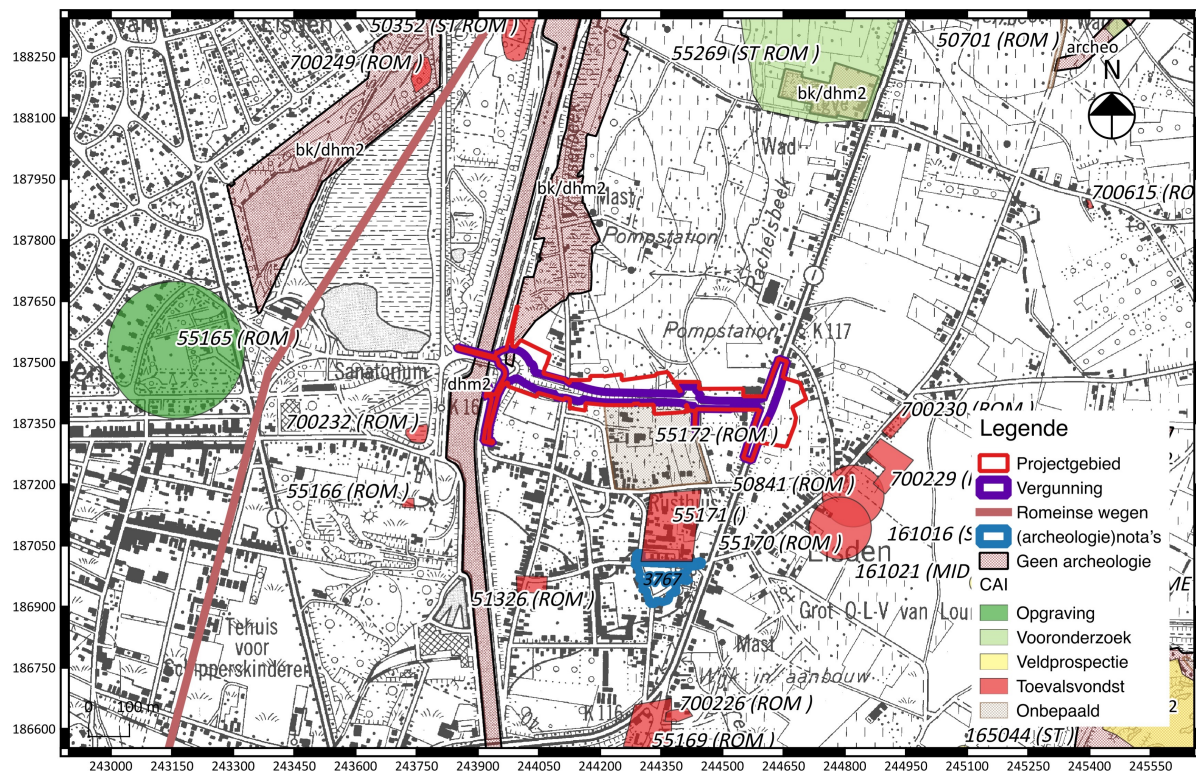

Fig. 1.9: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied¹⁰.

¹⁰ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

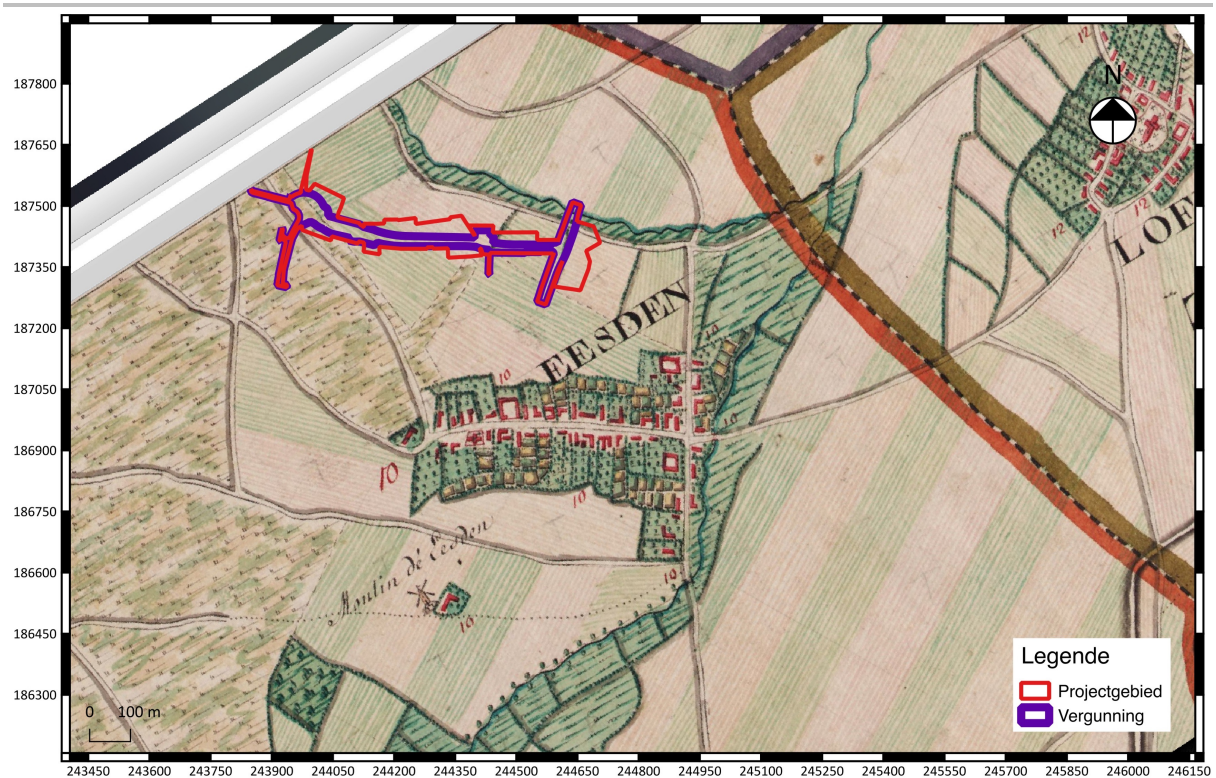

Fig. 1.10: Uittreksel uit de kaart van Ferraris (1777) met situering van het projectgebied¹¹.

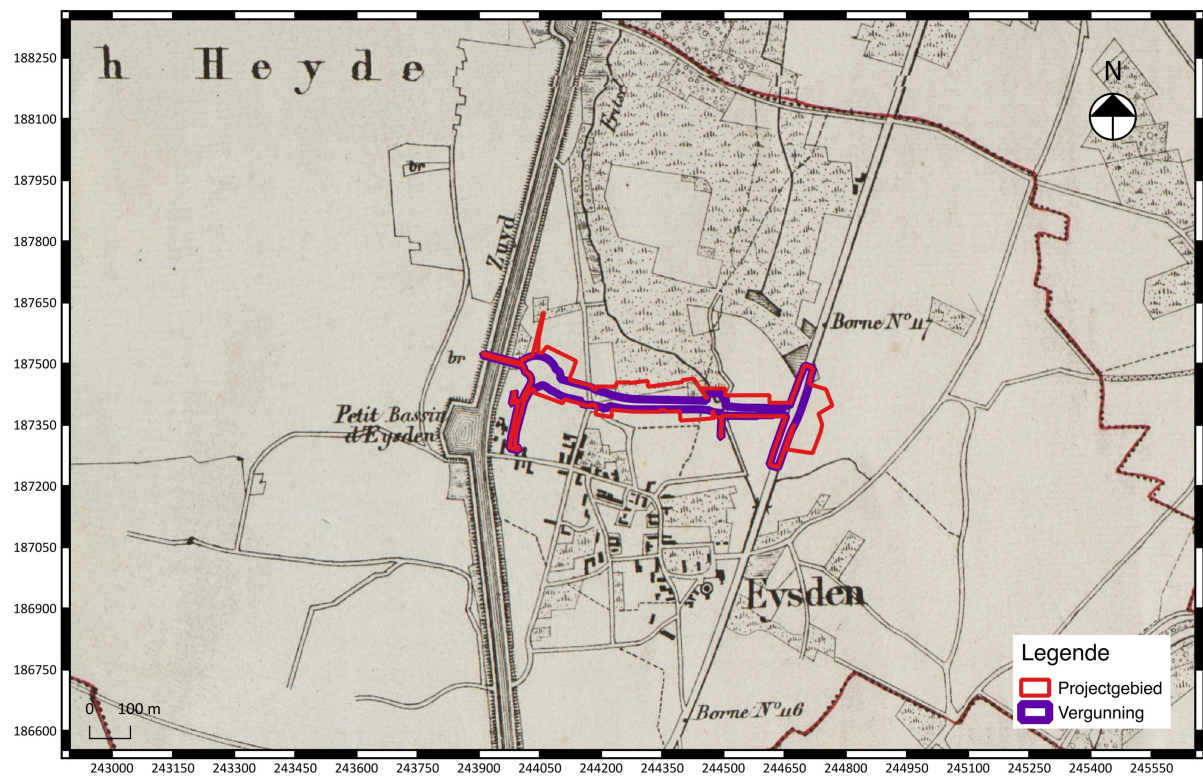

Fig. 1.11: Uittreksel uit de kaart Vandermaelen (1846-1854) met situering van het projectgebied¹².

¹¹ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

¹² Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Historische kaarten tonen aan dat tot in de 20ste eeuw er geen bewoning aanwezig was binnen het projectgebied. De kaart van Ferraris uit 1777 (fig. 1.10) is bijzonder slecht te georefereren omwille van een totaal afwijkend stratenpatroon en een afwijkende onderliggende ligging van de verschillende dorpskernen. De 19de eeuwse kaart van Vandermaelen (fig. 1.11) en de Buurtwegenkaart (voorpagina) tonen een herkenbaarder stratenpatroon. Van een tram is dan nog geen sprake. Deze is er gekomen met de komst van de steenkoolmijn in het begin van de 20ste eeuw en nog zichtbaar, maar niet meer in gebruik, op een luchtfoto uit 1971 (fig. 1.12). Deze tramlijn en maakte deel uit van lijn 485 tussen Maaseik en Maastricht.

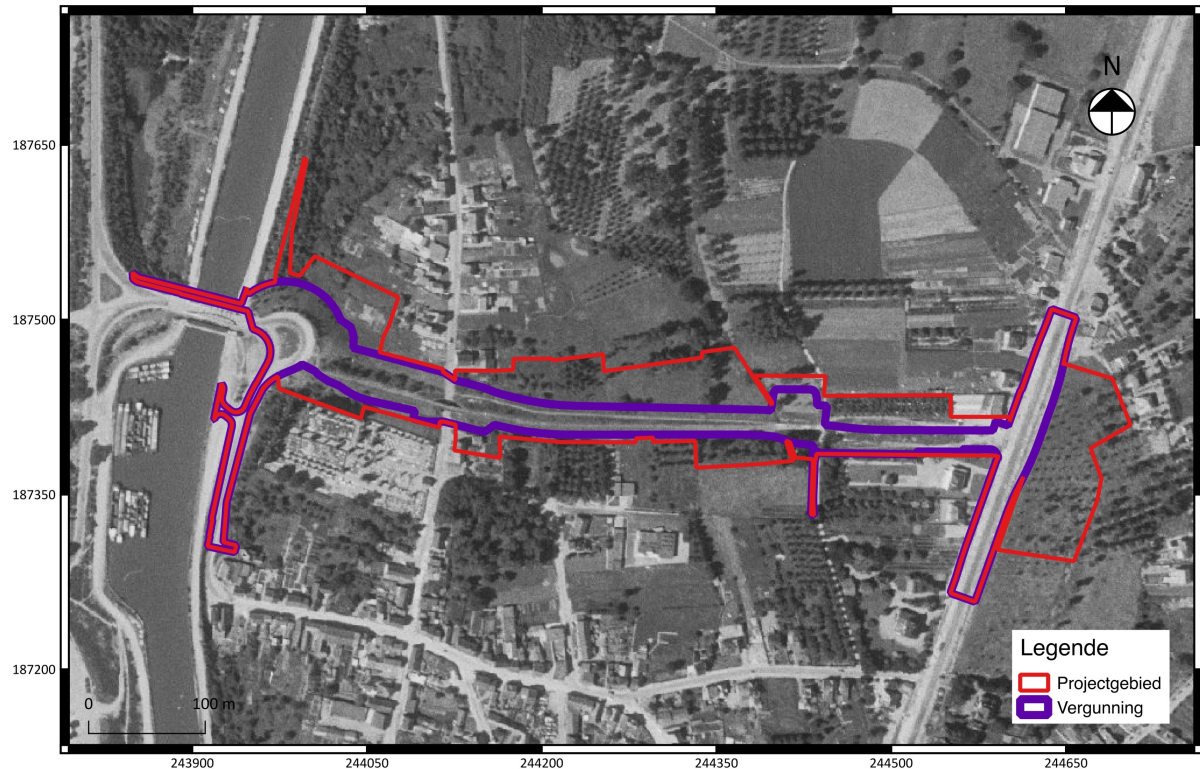

Fig. 1.12: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied¹³.

1.2.3 Bestaande infrastructuur

De bestaande infrastructuur bestaat uit de huidige Langstraat en brug over het kanaal in het westen en de Rijksweg N78 in het oosten. Hiertussen is de nog aanwezige tramzate, dat omgeven is door bomen en in gebruik blijft als wandel- en fietspad. In het oosten is het tramtracé ingenomen door een lokale weg (fig. 1.13).

¹³ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

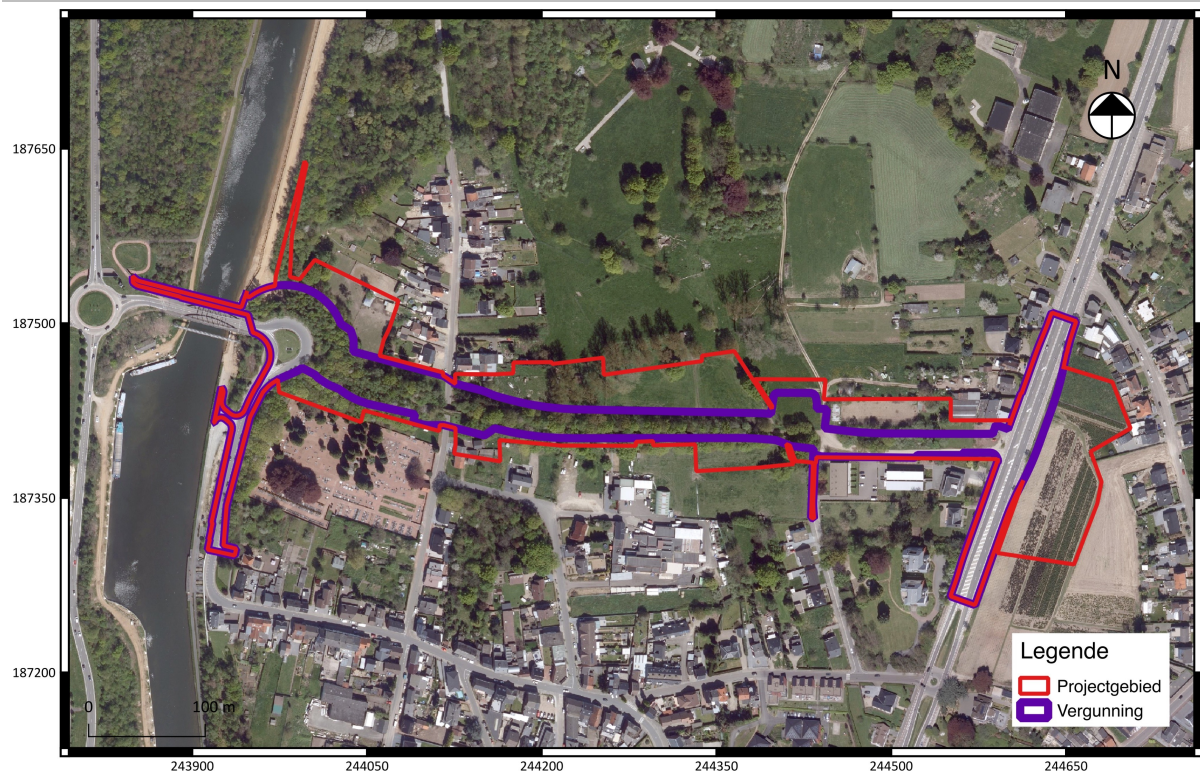

Fig. 1.13: Luchtfoto uit 2016 met aanduiding van het projectgebied¹⁴.

1.2.4 Confrontatie met de geplande werken

De geplande werken bestaan uit het aanleggen van een ontsluitingsweg tussen de Langstraat, ter hoogte van het kanaal, en de Rijksweg N78. Dit over het voormalige tramtracé. Naast een weg komt ook een fietspad waarvoor over het kanaal een extra brug zal gebouwd worden. Voor deze verbindingsweg zullen grondwerken uitgevoerd worden om de bestaande tramzate te verbreden en lokaal op te hogen. De Langstraat zelf zal ook aangepast worden evenals de aansluiting op de N78. Enkele nutsleidingen zullen (her)aangelegd worden en regenwaterafvoer zal uitkomen in een aan te leggen bufferbekken. (fig. 1.4 & fig. 1.5).

De aard van de werken, de bestaande toestand, de bodemopbouw en de archeologische voorkennis maakt dat een onderzoek weinig zinvol is aangezien de werken volledig plaatsvinden binnen het voormalige tramtracé en de bestaande weg waarbij de bovenste bodemhorizonten afwezig zijn of verstoord. De werken vinden voor de helft plaats in opbouw, als verbreding van de bestaande tramzate. Het andere gedeelte van de werken is te situeren in alluviale gronden waarbij de ingreep in de bodem voor het overgrote deel niet doorheen het alluviaal pakket gaat en voor een ander deel ter vervanging is van bestaande dieper liggende afwateringsleidingen. Het aantreffen van vondsten in deze alluviale gronden is zeer goed mogelijk, maar zijn vanwege het alluviale karakter van het sediment niet in een ruimere context te plaatsen. Zonder deze ruimere context vormen deze vondsten niet meer dan een aanvulling op de eerdere toevalligvondsten.

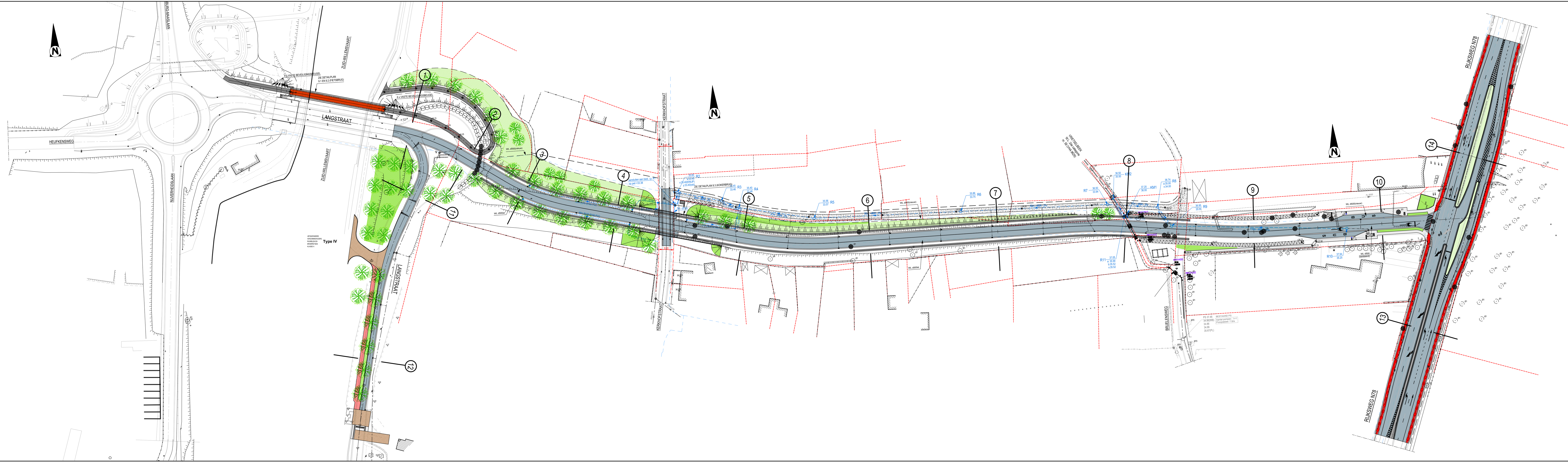
¹⁴ Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

1.3 Samenvatting

Voor de aanleg van een ontsluitingsweg en fietspad tussen het kanaal en de N78 te Maasmechelen dient er een inschatting gemaakt te worden van het archeologisch potentieel.

Doordat de werken niet van die aard zijn dat ze plaatsvinden in locaties waar archeologische sporen en vondsten überhaupt te verwachten zijn (opgehoogde gronden) of in een onverstoorde (huidige infrastructuur) en ruimere context geplaatst kunnen worden (alluviale gronden) is verder archeologisch onderzoek niet te verantwoorden.

Bijlage

ONTWORPEN TOESTAND WEGENIS

- verharding in asfalt
- verharding in rode beton
- verharding in grijs beton
- figuraalbeton
- verharding met steenslag
- verharding in rode betonstabilisatie
- verharding in grijs betonstabilisatie
- verharding in bruine betonstabilisatie
- biobekleding
- gras
- ter plaatse geïmporteerd stadsgras type 142
- betonnen standaard + geleidewand
- staudijk met aanleiding
- nieuw te groeien gras
- kapgraaf / oeverafbeveiliging in schansvorm
- te planten boom
- te roeien boom

ONTWORPEN TOESTAND RIOLERING

R1: 0.00 (max. diepte gemeente) / 0.00 (min. diepte Aquifer) / 0.00 (max. diepte gemeente)

R2: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R3: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R4: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R5: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R6: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R7: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R8: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R9: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R10: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R11: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R12: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R13: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R14: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R15: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R16: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R17: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R18: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R19: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

R20: 0.00 (max. diepte) / 0.00 (min. diepte) / 0.00 (max. diepte)

Opdrachtgever

GEMEENTE MAASMECHELEN
PROVINCIE LIMBURG

Opdrachtgever: Gezien & goedgekeurd door

Maatschappelijke afdeling: Wijkontwikkeling
Projectleider: R. Tolboom
Projectcoördinator: R. Tolboom

Project

SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate

ONTWERP

Maatschappelijke afdeling: Wijkontwikkeling
Projectleider: R. Tolboom
Projectcoördinator: R. Tolboom

Studiebureau

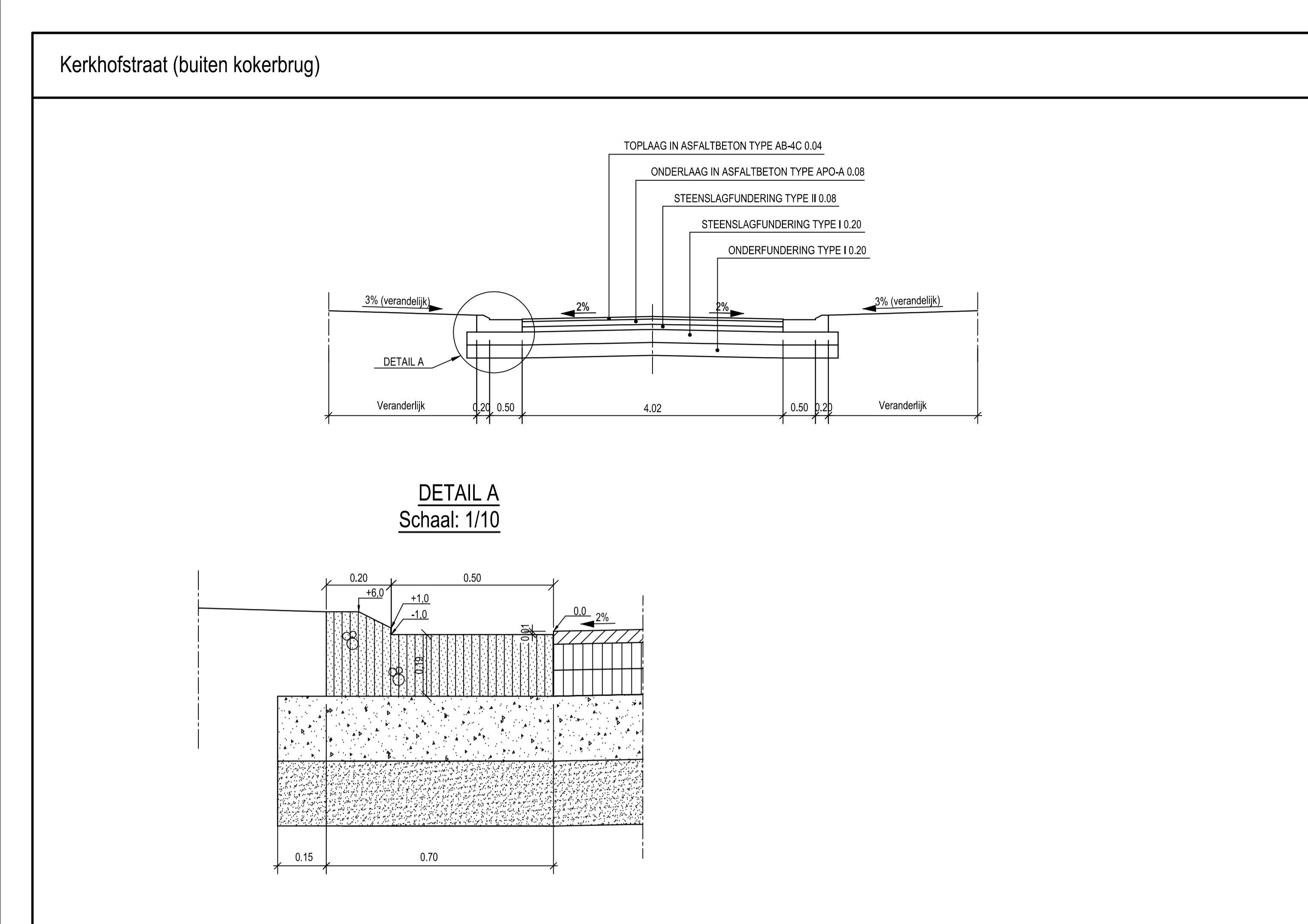
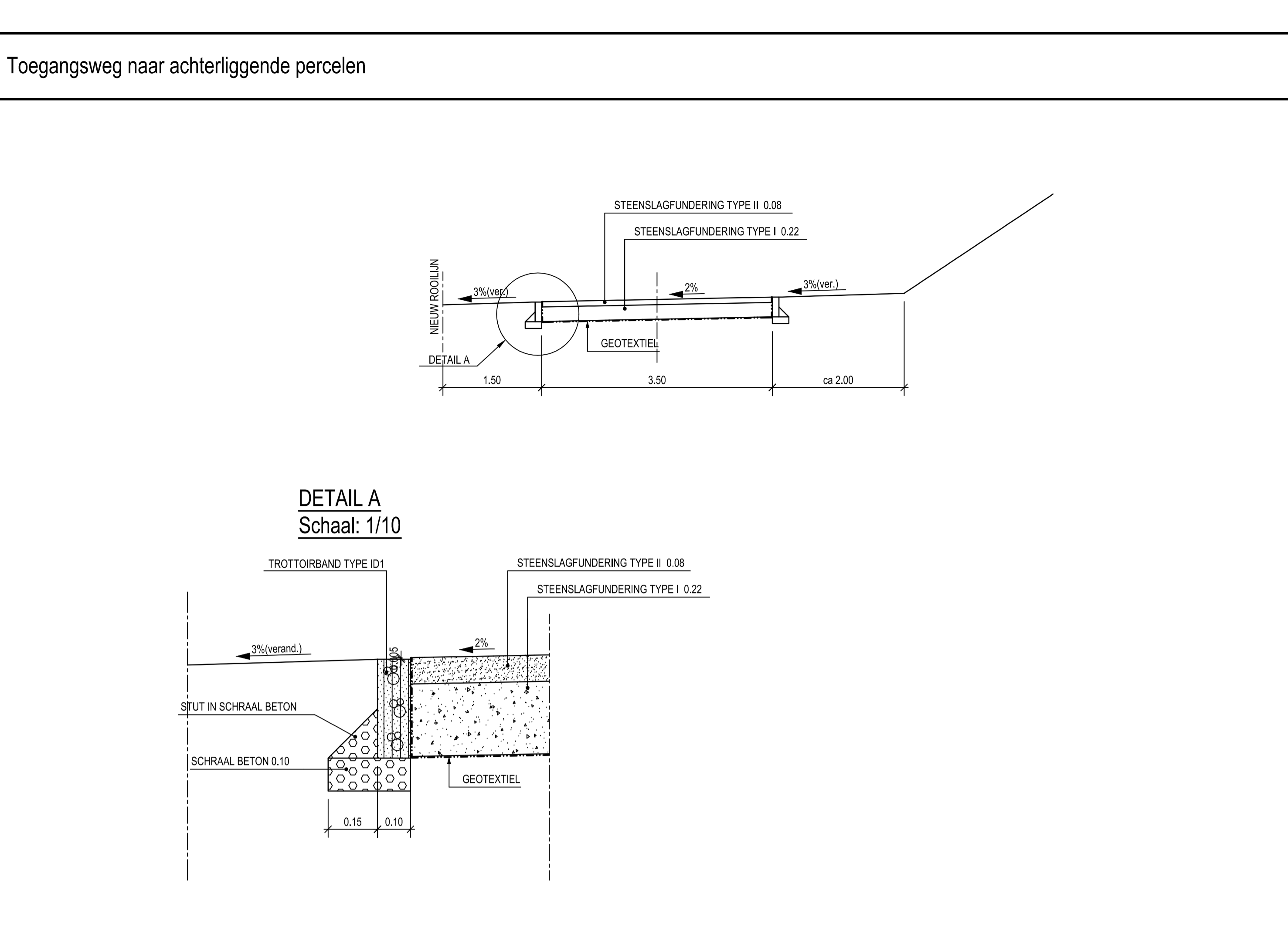
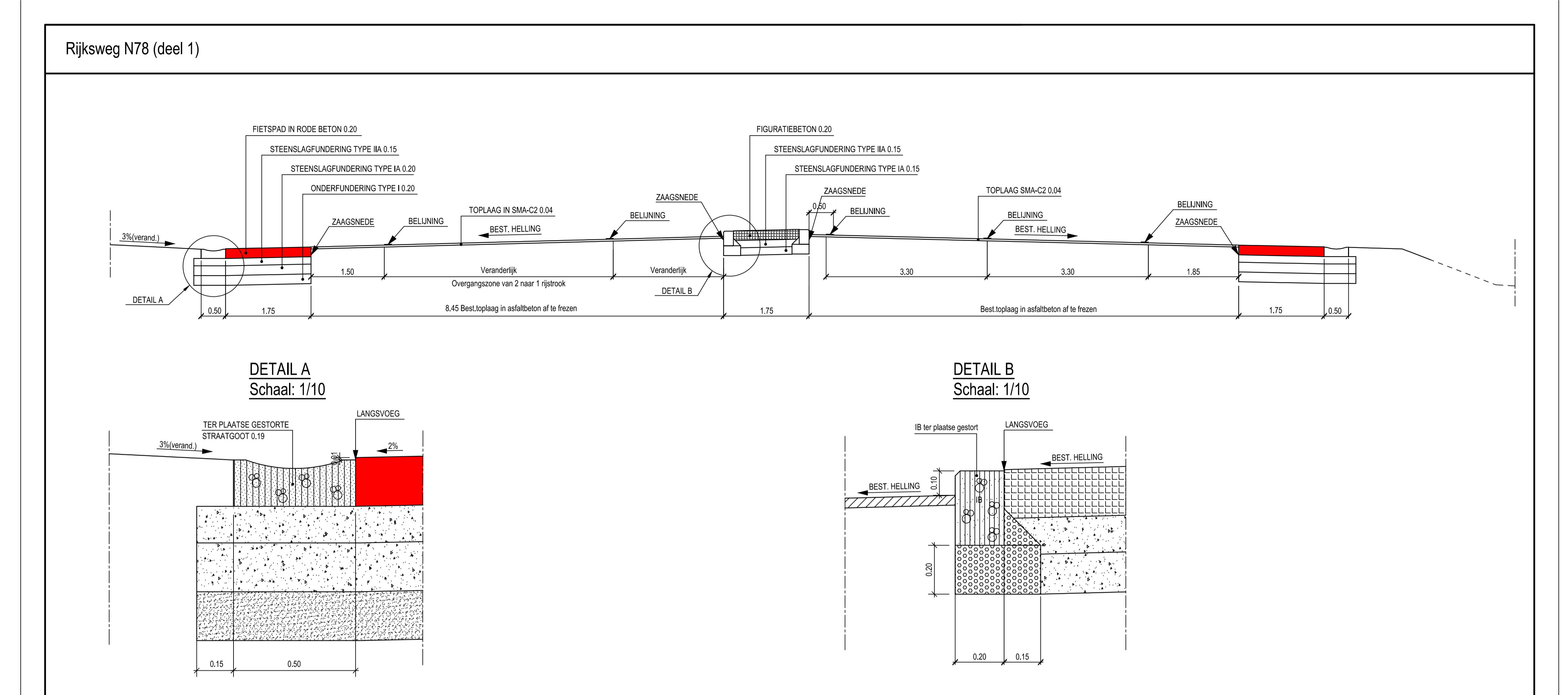
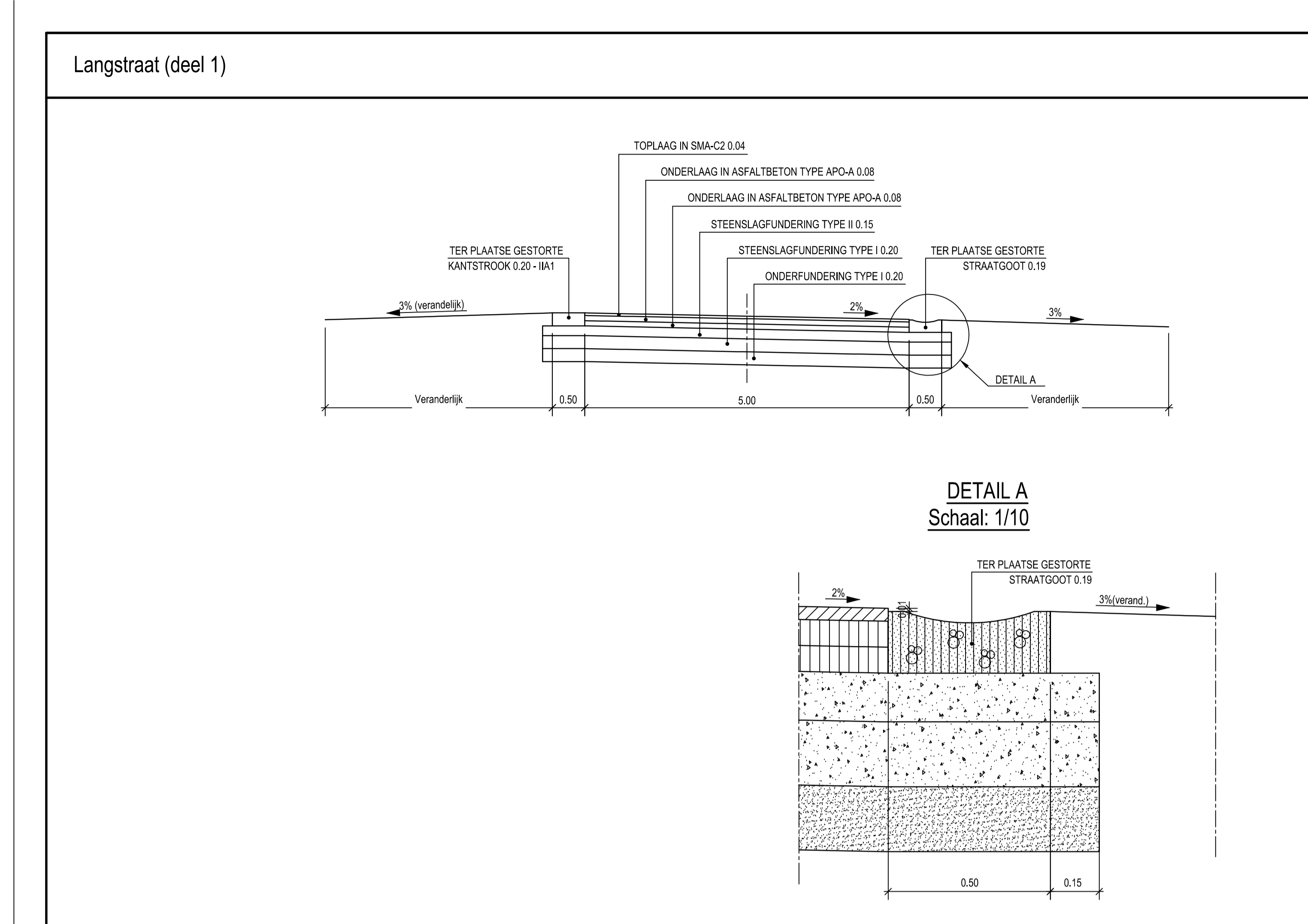
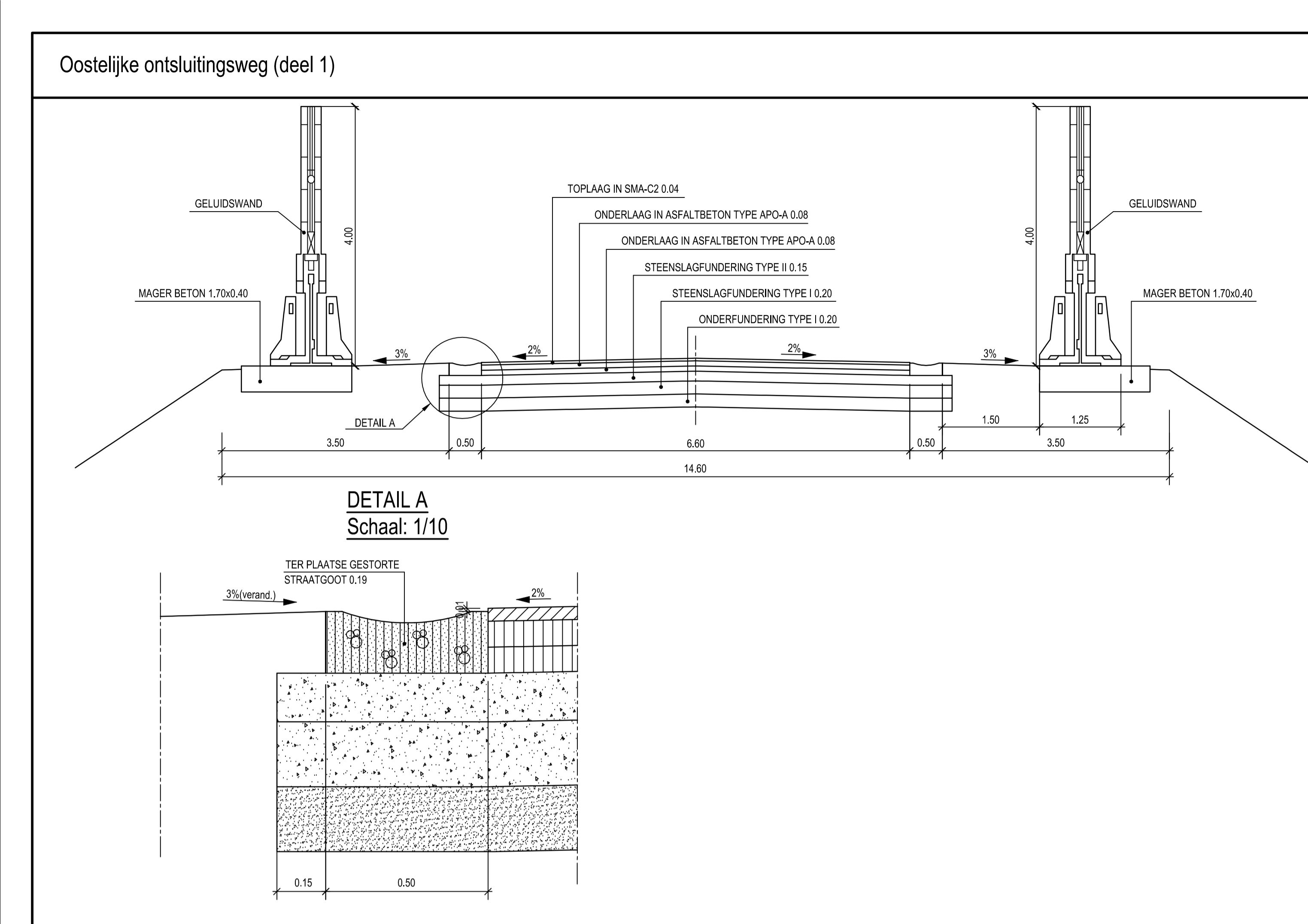
ARCADIS
Infrastructuur - Water - Milieu - Gebouwen

Maatschappelijke afdeling: Wijkontwikkeling
Projectleider: R. Tolboom
Projectcoördinator: R. Tolboom

Index	Datum	Omschrijving	Gez.	Ontw.	Projecteerder	IVO
01	04-10-2018	Aanpak ontwerp SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate		OW	Schaal	1:500
02	04-10-2018	Aanpak ontwerp SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate		OW	Schaal	1:500
03	04-10-2018	Aanpak ontwerp SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate		OW	Formaat	1:300
04	04-10-2018	Aanpak ontwerp SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate		OW	Projectnr.	BE011200068
05	04-10-2018	Aanpak ontwerp SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate		OW	Volgnummer	
06	04-10-2018	Aanpak ontwerp SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate		OW	IVO	

Ontwerpplan: WEGENISWERKEN

6

Opdrachtgever
GEMEENTE MAASMECHELEN
PROVINCIE LIMBURG

Opdrachtgever
Geszien & goedgekeurd door

Project
SWO VII B: Oostelijke ontsluitingsweg N78 omleiding via voormalige tramzate

ONTWERP

Studiebureau
ARCADIS
Infrastructuur - Water - Milieu - Gebouwen

Index	Datum	Omschrijving	Getek.	Ordn.	Projecteerster	AVD
01	10-11-2016	Aanpakplan ontwerp op basis van bestaande situatie	DMU	DMU	Schaal	100 - 110
02	10-12-2016	Verandering ontwerp op basis van aanvraag van 14-10-2016	DMU	DMU	Format	150cm
03	20-02-2017	Aanpakplan ontwerp omleiding op basis van projectie van de tramzate	DMU	DMU	Project	BE11000008
04	11-11-2017	Aanpakplan ontwerp omleiding op basis van projectie van de tramzate	DMU	DMU	Project	BE11000008
05	11-11-2017	Ontwerp	DMU	DMU	Vdgnummer	1/1
06	11-11-2017	Ontwerp	DMU	DMU	Vdgnummer	1/1

DWARSPROFIELTYPE 5

